

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1976-1977.

8 NOVEMBER 1976

WETSONTWERP

tot wijziging van het koninklijk besluit n° 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE SOCIALE VOORZORG (1)

UITGEBRACHT DOOR DE HEER VAN HERREWEGHE.

DAMES EN HEREN,

I. Uiteenzetting van de Minister.

Dit wetsontwerp beoogt de uitvoering van het nationaal interprofessioneel akkoord 1975-1976 dat op de leeftijd van 64 jaar een onverminderd pensioen voorzorg voor de werknemers met een loopbaan van 45 jaar en voor de werknemers die tijdens een bepaalde periode een bijzonder ruw en ongezond beroep hebben uitgeoefend.

De eerste categorie heeft bij de wet van 27 februari 1976 voldoening bekomen, terwijl voor de categorie van de zware en ongezonde beroepen de Nationale Arbeidsraad voorstelt het pensioen toe te kennen op 64 jaar, indien betrok-

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer De Mey.

A. — Leden : de heren De Mey, Deneir, Mej. Dielens, de heren Plasman, Rutten, Mevr. Ryckmans-Corin, de heren Van Herreweghe, Verhaegen. — de heren Boeykens, Brouhon, Dejardin, Demets, Namèche, Van Acker, Vanijlen. — de heren D'haeseleer, Flamant, Gillet, Niemegeers. — de heer Maes, Mevr. Mathieu-Mohin. — de heren Babylon, Valkeniers.

B. — Plaatsvervangers : de heren Lenssens, Schyns, Mej. Steyaert, de heer Vankeirsbilck. — de heren De Wulf, Gondry, Grégoire, Temmerman. — de heren Colla, Picron. — de heer Massart. — Mevrouw De Kegel echtg. Martens.

Zie :

991 (1975-1976) :

— N° 1 : Wetsontwerp.

Chambre des Représentants

SESSION 1976-1977.

8 NOVEMBRE 1976

PROJET DE LOI

modifiant l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA PREVOYANCE SOCIALE (1)

PAR M. VAN HERREWEGHE.

MESDAMES, MESSIEURS,

I. Exposé du Ministre.

Le présent projet de loi vise à mettre à exécution l'accord interprofessionnel national 1975-1976, qui prévoit l'octroi, à l'âge de 64 ans, d'une pension complète aux travailleurs salariés qui ont une carrière de 45 ans et aux travailleurs salariés qui ont exercé pendant une période déterminée un métier particulièrement rude et insalubre.

La première catégorie précitée a obtenu satisfaction par la loi du 27 février 1976 cependant que, pour la catégorie des métiers rudes et insalubres, le Conseil national du Travail propose d'octroyer la pension à 64 ans si l'intéressé a

(1) Composition de la Commission :

Président : M. De Mey.

A. — Membres : MM. De Mey, Deneir, Mlle Dielens, MM. Plasman, Rutten, Mme Ryckmans-Corin, MM. Van Herreweghe, Verhaegen. — MM. Boeykens, Brouhon, Dejardin, Demets, Namèche, Van Acker, Vanijlen. — MM. D'haeseleer, Flamant, Gillet, Niemegeers. — M. Maes, Mme Mathieu-Mohin. — MM. Babylon, Valkeniers.

B. — Suppléants. — MM. Lenssens, Schyns, Mlle Steyaert, M. Vankeirsbilck. — MM. De Wulf, Gondry, Grégoire, Temmerman. — MM. Colla, Picron. — M. Massart. — Mme De Kegel épouse Martens.

Voir :

991 (1975-1976) :

— N° 1 : Projet de loi.

kene gedurende vijf van de laatste vijftien jaar van zijn loopbaan of gedurende twaalf jaar van zijn loopbaan tewerkgesteld is geweest in een bijzonder ruw en ongezond beroep.

Dit wetsontwerp concretiseert het voorstel van de Nationale Arbeidsraad.

Het bepaalt de duur van tewerkstelling in een ruw en ongezond beroep die de werknemer moet gepresteerd hebben: vijf van de laatste vijftien jaar of twaalf willekeurige jaren van zijn loopbaan.

Welke werknemers zullen geacht worden tewerkgesteld te zijn geweest in een bijzonder ruw en ongezond beroep? In het ontwerp is voorzien dat de Koning dit zal bepalen. Nochtans stelt de Nationale Arbeidsraad voor dat de bepalingen van deze wet van toepassing zouden zijn op de werknemer die rechtstreeks aan het risico voor beroepsziekte blootgesteld is geweest ingevolge zijn tewerkstelling in één van de bedrijfstakken, beroepen of categorieën van ondernemingen die bedoeld zijn in het koninklijk besluit van 11 juli 1969 tot vaststelling van de lijst van bedrijfstakken, beroepen of categorieën van ondernemingen, waarin de door een beroepsziekte getroffen vermoed wordt aan het risico van deze ziekte blootgesteld geweest te zijn, of die, wat de periode vóór 1 juli 1969 betreft, zouden bedoeld geweest zijn in dit koninklijk besluit, indien het van toepassing was geweest.

Dit wetsontwerp heeft uitwerking op 1 oktober 1976. Het bepaalt echter dat de werknemers die ten vroegste sinds 1 januari 1975 op 64-jarige leeftijd een verminderd pensioen hebben bekomen en die de door het wetsontwerp opgelegde voorwaarden vervullen een aanvraag tot herziening kunnen indienen om aldus de vermindering van 5 % voor de toekomst ongedaan te maken.

II. — Algemene bespreking.

1. Vanuit de commissie wordt de vraag gesteld waarom ter zake bij wet moet worden opgetreden aangezien de Koning, krachtens artikel 6 van het koninklijk besluit n° 50, bevoegd is om de in het wetsontwerp bepaalde maatregelen bij koninklijk besluit in te voeren. Nu de Regering een beroep op het Parlement doet, moet zij voortaan wel dezelfde methode volgen wanneer zij de pensioengerechtigde leeftijd voor die categorie van gerechtigden nogmaals wenst te verlagen.

De Minister merkt op dat artikel 6 van het koninklijk besluit n° 50 de Koning weliswaar in staat stelt op dit gebied op te treden, doch dat de medewerking van paritaire comités vereist is voor de uitoefening van die bevoegdheid. Bovendien is de medewerking van alle betrokken paritaire comités nodig om de maatregel op alle ruwe en ongezonde beroepen te kunnen toepassen. Tot op heden echter heeft geen enkel paritair comité voorstellen ter zake gedaan. De Regering was dus wel verplicht de wetgevende procedure te kiezen.

2. Sommige leden stellen dat de gevolgen van het wetsontwerp maar pover zullen zijn, aangezien de gerechtigden de bruggpensioenregeling zullen verkiezen boven de regeling inzake vervroegd pensioen.

De Minister geeft zulks toe. Enerzijds brengt hij in herinnering dat de regeling inzake bruggpensioen slechts tijdelijk is en anderzijds dat sommige gerechtigden een definitief pensioen zullen verkiezen boven een overgangsregeling.

3. Andere leden stippen aan dat, in tegenstelling met de regeling inzake vervroegd pensioen ingesteld bij artikel 2 van

exercé un métier particulièrement rude et insalubre pendant cinq des quinze dernières années de sa carrière ou pendant douze années de sa carrière.

Le présent projet de loi concrétise la proposition du Conseil national du Travail.

Il fixe à cinq des quinze dernières années de carrière ou douze années arbitraires de carrière la durée des prestations que le travailleur salarié doit avoir accomplies dans un métier rude et insalubre.

Quels seront les travailleurs salariés censés avoir été occupés dans un métier particulièrement rude et insalubre? Le projet prévoit qu'il appartient au Roi de le déterminer. Le Conseil national du Travail propose toutefois que les dispositions de la présente loi soient applicables au travailleur salarié ayant été exposé directement au risque de maladie professionnelle à la suite de son occupation dans une des industries, professions ou catégories d'entreprises prévues par l'arrêté royal du 11 juillet 1969 fixant la liste des industries, professions ou catégories d'entreprises dans lesquelles la victime d'une maladie professionnelle est présumée avoir été exposée au risque de cette maladie ou qui, en ce qui concerne la période antérieure au 1er juillet 1969, auraient été visées par cet arrêté royal s'il avait été en vigueur à cette époque.

Le présent projet de loi sort ses effets à partir du 1er octobre 1976. Il prévoit toutefois que les travailleurs salariés qui au plus tôt à partir du 1er janvier 1975 et à l'âge de 64 ans bénéficient d'une pension réduite et qui réunissent les conditions requises par le présent projet de loi pourront introduire une demande en révision afin que la réduction de 5 % soit supprimée à l'avenir.

II. — Discussion générale.

1. On s'est interrogé sur la nécessité de procéder par voie légale en cette matière alors qu'en vertu de l'article 6 de l'arrêté royal n° 50, le Roi a le pouvoir d'introduire par arrêté royal les mesures proposées dans le projet de loi. En choisissant maintenant la voie légale, le Gouvernement s'oblige à faire de même à l'avenir, dans l'hypothèse où il voudrait abaisser encore la limite d'âge de prise de cours de la pension pour cette catégorie de bénéficiaires.

Le Ministre a fait remarquer que, si l'article 6 de l'arrêté royal n° 50 permet effectivement au Roi d'agir en cette matière, ce pouvoir nécessite la collaboration de commissions paritaires. De plus, pour couvrir l'ensemble des professions rudes et insalubres, la collaboration de toutes les commissions paritaires concernées est requise. Or jusqu'à ce jour, aucune commission paritaire n'a fait de propositions en cette matière. Il a donc bien fallu procéder par voie légale.

2. On a prétendu que l'incidence du projet serait très réduite car les bénéficiaires potentiels donneront la préférence au régime de la prépension plutôt qu'à celui de la pension anticipée.

Le Ministre le reconnaît. Il rappelle, d'une part, que le régime de la prépension n'est que temporaire et, d'autre part, que certains bénéficiaires préféreront une situation de pension définitive à un régime intermédiaire.

3. On a relevé que, contrairement au système de pension anticipée instauré par l'article 2 de la loi du 27 février

de wet van 27 februari j.l. tot wijziging van artikel 6 van het koninklijk besluit n° 50, het onderhavige ontwerp niet als voorwaarde stelt dat de betrokkene een beroepsloopbaan van 45 jaar moet kunnen inroepen.

4. Dat de door het ontwerp ingevoerde regeling moet worden uitgebreid tot de regeling voor zelfstandigen wordt duidelijk gemaakt aan de hand van een voorbeeld van een gemengde loopbaan: een werknemer heeft een ruw en ongezond beroep uitgeoefend gedurende een voldoende aantal jaren om onder de nieuwe regeling te vallen; daarna heeft hij een zelfstandig beroep uitgeoefend. Op vierenzestigjarige leeftijd kan hij een volledig werknemerspensioen krijgen, zonder vermindering wegens vervroegde ingetreding, maar zijn pensioen als zelfstandige zal met 5 % verminderd worden, omdat het een jaar te vroeg is ingegaan.

Een soortgelijke probleem zal zich voordoen in de pensioenregeling voor zelfstandigen, omdat de pensioenregeling voor werknemers ter zake niet aangepast is, wanneer het systeem inzake vervroegd pensioen voor binnenschippers van kracht zal zijn ter uitvoering van het wetsontwerp n° 982/1, dat thans in de Commissie voor de Middenstand wordt besproken.

De Minister acht het logisch dat de wetten inzake pensioenen voor zelfstandigen aangepast worden aan het onderhavige ontwerp. Hij zal ter zake contact opnemen met zijn ambtgenoot van Middenstand.

5. Er wordt op gewezen dat het ontwerp helemaal geen wijziging brengt in het systeem van het bewijs van de loopbaan van de werknemers.

De bewijsmethodes waarvan sprake in artikel 1, tweede lid, van het ontwerp hebben enkel betrekking op het bewijs van de tewerkstelling in een ruw en ongezond beroep.

De aandacht wordt gevestigd op de moeilijkheden om het bewijs te leveren van ruw en ongezond werk dat gedurende twintig tot dertig jaar zou zijn uitgeoefend.

In zijn advies stelt de Nationale Arbeidsraad voor om alle wettelijke bewijsmiddelen toe te staan. De Minister is van plan dat advies te volgen.

6. Ten slotte wordt het probleem van de criteria van het beroep opgeworpen. Is het nodig dat het beroep terzelfder tijd ruw en ongezond is?

De tekst van het ontwerp en het advies van de N. A. R. laten zulks veronderstellen. De Minister heeft echter zijn bedoeling te kennen gegeven die beroepen te omschrijven op grond van de lijst van de beroepsziekten; hoewel de op die lijst voorkomende beroepen alle ongezond zijn, zijn ze daarom nog niet allemaal ruw.

Een verwijzing naar de lijst zou dus als onrechtmatig kunnen worden beschouwd indien de wet vergt dat aan beide criteria wordt voldaan.

De Commissie wenst die criteria van elkaar te scheiden ten einde de personen die een ruw, maar niet ongezond beroep — als voorbeeld worden de metselaars aangehaald — of een ongezond, maar niet ruw beroep hebben uitgeoefend, op de bepalingen van de wet aanspraak laten maken.

Ook wordt opgemerkt dat een verwijzing naar de lijst van de beroepsziekten geen volledige voldoening kan schenken, daar die lijst niet alle ruwe en ongezonde beroepen bevat.

De Minister is het eens met de commissie om beide criteria van elkaar te scheiden.

Hij houdt zich echter aan zijn voornemen om de lijst van de beroepen op te stellen op basis van de lijst van de beroepsziekten.

dernier, modifiant l'article 6 de l'arrêté royal n° 50, le présent projet ne prévoit pas la nécessité d'une carrière de 45 ans.

4. La nécessité d'étendre le système prévu par le projet au régime des travailleurs indépendants a été démontrée par un exemple de carrière mixte: un travailleur salarié a exercé une profession rude et insalubre pendant un nombre d'années suffisant pour que la nouvelle disposition lui soit applicable; il a exercé ensuite une activité professionnelle indépendante. A l'âge de soixante-quatre ans, il pourra bénéficier de sa pension de travailleur salarié sans réduction pour prise de cours anticipée, tandis que pour la pension de travailleur indépendant la réduction de 5 % pour prise de cours anticipée d'un an lui sera appliquée.

Un problème analogue se présentera dans le régime de pension des travailleurs indépendants, à défaut d'adaptation du régime de pension des travailleurs salariés, lorsque le système de pension anticipée en faveur des bateliers sera instauré en exécution du projet de loi n° 982/1, actuellement en discussion à la Commission des Classes moyennes.

Le Ministre estime logique que la législation en matière de pension des indépendants soit adaptée au projet en discussion. Il prendra langue avec son collègue des Classes moyennes à ce sujet.

5. Il a été précisé que le projet ne modifiait en rien le régime de preuve de la carrière de travailleur salarié.

Les modes de preuve dont il est question à l'article 1, 2e alinéa, du projet n'ont trait qu'à la preuve de l'occupation dans un métier rude et insalubre.

L'attention a été attirée sur les difficultés de prouver une occupation rude et insalubre qui aurait été exercée il y a 20 ou 30 ans.

Dans son avis, le Conseil national du Travail propose comme modes de preuve toutes voies de droit. Le Ministre a l'intention de suivre cet avis.

6. Enfin le problème des critères de la profession a été soulevé. Est-il requis que la profession soit à la fois rude et insalubre?

Le texte du projet et l'avis du C. N. T. le font supposer. Par contre, le Ministre a exprimé l'intention de définir ces professions par rapport à la liste des maladies professionnelles, cependant, si les professions reprises sur cette liste sont toutes insalubres, elles ne sont pas nécessairement toutes rudes.

Une référence à cette liste pourrait être considérée comme entachée d'illégalité si la loi exige la réunion des deux critères.

La commission souhaiterait dissocier ces critères en vue de permettre aux personnes ayant exercé une profession rude mais non insalubre — les maçons ont été cités en exemple — ou insalubre mais non rude, de bénéficier des dispositions du projet.

On avait aussi fait remarquer qu'une référence à la liste des maladies professionnelles ne donnerait pas pleine satisfaction, la liste des maladies professionnelles ne reprenant pas toutes les professions rudes et insalubres.

Le Ministre a rejoint le point de vue de la commission de disjoindre les deux critères.

Il ne modifie pas son intention d'établir la liste des professions en se basant sur la liste des maladies professionnelles.

7. Ten slotte worden vragen gesteld omtrent de beweegredenen die aan het ontwerp ten grondslag liggen. Gaat het hier om een maatregel om ter hulp te komen aan personen die ingevolge de uitoefening van een ruw of ongezond beroep lichamelijk te lijden hebben gehad?

De Minister antwoordt dat het ontwerp de bescherming van bepaalde categorieën van personen, doch niet de individualisering van de gevallen op het oog heeft.

III. — Bespreking van de artikelen.

De heren Van Acker en Maes dienden op artikel 1 een amendement in dat in overeenstemming is met de zienswijze van de Commissie zoals die in punt 6 van de algemene bespreking tot uiting komt.

Het amendement vervangt in het tweede en het derde lid de woorden « ruw en ongezond » door « ruw en/of ongezond ».

Dat amendement, het geamendeerde artikel zoals het hieronder voorkomt, de artikelen 2 en 3 evenals het ontwerp in zijn geheel worden eenparig aangenomen.

De Verslaggever,

M. VAN HERREWEGHE.

De Voorzitter,

O. DE MEY.

ARTIKEL GEWIJZIGD DOOR DE COMMISSIE.

Artikel 1.

Artikel 6 van het koninklijk besluit n° 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, gewijzigd bij de wetten van 27 februari en 2 juli 1976, wordt aangevuld met de volgende bepaling :

« Onverminderd de bepalingen van lid 1 en 3 van dit artikel wordt het rustpensioen zonder vermindering wegens vervroeging toegekend aan de gerechtigde die de leeftijd van 64 jaar heeft bereikt en die het bewijs levert dat hij op gewoonlijke en hoofdzakelijke wijze een bijzonder ruw en/of ongezond beroep heeft uitgeoefend, hetzij gedurende vijf jaren binnen de periode van vijftien jaar die de eerste dag van de maand volgend op zijn 64ste verjaardag voorafgaat, hetzij gedurende twaalf willekeurige jaren van zijn loopbaan.

De Koning bepaalt wat moet verstaan worden onder de uitoefening van een bijzonder ruw en/of ongezond beroep, alsmede de wijze waarop het bewijs van een dergelijke tewerkstelling kan worden geleverd. »

7. Enfin on s'est interrogé sur les motifs qui sont à la base du projet. S'agit-il d'une mesure tendant à venir en aide aux personnes diminuées physiquement par l'exercice d'une profession rude ou insalubre ?

Le Ministre a répondu que le projet avait pour but, de protéger certaines catégories de personnes mais ne tendait pas à une individualisation des cas.

III. — Discussion des articles.

MM. Van Acker et Maes ont déposé un amendement à l'article premier qui rencontre le point de vue de la commission dont il est question au point 6 de la discussion générale.

Il remplace aux alinéas 2 et 3 les mots « rude et insalubre » par « rude et/ou insalubre ».

Cet amendement, l'article amendé tel qu'il figure ci-après, les articles 2 et 3 ainsi que l'ensemble du projet ont été adoptés à l'unanimité.

Le Rapporteur,

M. VAN HERREWEGHE.

Le Président,

O. DE MEY.

ARTICLE MODIFIÉ PAR LA COMMISSION.

Article 1.

L'article 6 de l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés, modifié par les lois des 27 février et 2 juillet 1976, est complété par la disposition suivante :

« Sans préjudice des alinéas 1er et 3 de cet article, la pension de retraite est accordée sans réduction pour anticipation, au bénéficiaire qui a atteint l'âge de 64 ans et qui apporte la preuve qu'il a été occupé habituellement et en ordre principal dans un métier particulièrement rude et/ou insalubre, soit pendant cinq années situées dans la période de quinze ans précédant le premier jour du mois suivant son 64e anniversaire, soit pendant douze années situées à un endroit quelconque de sa carrière.

Le Roi détermine ce qu'il faut entendre par l'exercice d'un métier particulièrement rude et/ou insalubre, ainsi que les modes de preuve d'une telle occupation. »

BIJLAGE.

Advies n° 521 van de Nationale Arbeidsraad.

(Zitting van woensdag 26 mei 1976.)

Onderwerp : Uitvoering van punt 7, 2 van het nationaal interprofessioneel akkoord 1975-1976. — Toekenning van een pensioen voor de werknemers die een bijzonder ruw en ongezond beroep uitoefenen.

Punt 7, 2 van het nationaal interprofessioneel akkoord 1975-1976 van 10 februari 1975 bepaalt :

« Wat de toekenning van het pensioen op aanvraag van de werknemer betreft, zijn de ondertekenende partijen het eens om samen, zo spoedig mogelijk, in het Beheerscomité van de Rijksdienst voor werknemerspensioenen of in de Nationale Arbeidsraad een formule voor te stellen waardoor, op 64 jaar, aan werknemers met een loopbaan van 45 jaar of die tijdens een bepaalde periode een bijzonder ruw en ongezond beroep hebben uitgeoefend een pensioen, zonder vermindering, kan worden toegekend ».

Het eerste vraagstuk werd aan de Rijksdienst voor werknemerspensioenen voorgelegd.

Het werd geregeld door de wet van 27 februari 1976 tot wijziging van het koninklijk besluit n° 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, alsmede door het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers.

Het tweede probleem, met name de toekenning van het pensioen, zonder vermindering, op 64 jaar voor de werknemers die gedurende een bepaalde periode een bijzonder ruw en ongezond beroep hebben uitgeoefend, beslisten de sociale gesprekspartners aan de Nationale Arbeidsraad voor te leggen, die op 7 mei 1975 uit eigen beweging de kwestie op zijn agenda heeft ingeschreven.

De Raad heeft zijn Commissie voor de pensioenen met het onderzoek van dat probleem belast.

Op voorstel van deze Commissie, heeft de Raad op 26 mei 1976 navolgend advies uitgebracht.

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD.

I. Beschouwingen vooraf.

De Raad heeft vastgesteld dat de wetgeving reeds de mogelijkheid biedt speciale toekenningsmodaliteiten inzake het pensioen voor de beroepen die als bijzonder ruw en ongezond worden aangezien uit te werken.

Artikel 6, lid 1, van het koninklijk besluit n° 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers verleent inderdaad aan de paritaire comités de bevoegdheid om, onder de voorwaarden gesteld in artikel 38 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, de bijzonder ruwe en ongezonde beroepen te bepalen, alsmede « in voorkomend geval, de bijzondere regelen volgens welke, voor die beroepen, de pensioengerechtigde leeftijd en het bedrag van de in aanmerking te nemen lonen bepaald wordt ».

De Raad heeft vastgesteld dat tot nu toe van deze beschikkingen geen gebruik werd gemaakt.

De Raad heeft anderzijds geconstateerd dat de partijen die het nationaal interprofessioneel akkoord 1975-1976 hebben ondertekend, door in dat akkoord een passus in te lassen betreffende het toekennen van het pensioen voor de werknemers die dergelijke beroepen hebben uitgeoefend in zekere mate wensten tegemoet te komen aan de bedoelingen van de wetgever, zoals die zijn neergelegd in voornoemd artikel 6.

II. Door de Raad gevolgde methode.

Aan de hand van een vrij omvangrijke documentatie, heeft de Raad getracht na te gaan welke elementen als basis zouden kunnen dienen voor het uitwerken van een regeling ter uitvoering van punt 7, 2, van het nationaal interprofessioneel akkoord 1975-1976 betreffende de bijzonder ruwe en ongezonde beroepen.

ANNEXE.

Avis n° 521 du Conseil national du Travail.

(Séance du mercredi 26 mai 1976.)

Objet : Exécution du point 7, 2, de l'accord national interprofessionnel 1975-1976 — Octroi d'une pension aux travailleurs exerçant un métier particulièrement rude et insalubre.

En son point 7, 2, l'accord national interprofessionnel 1975-1976 du 10 février 1975 stipule que :

« En ce qui concerne l'octroi de la pension à la demande du travailleur, les parties signataires se sont mises d'accord pour présenter ensemble, dans les plus brefs délais, soit au Comité de gestion de l'Office national des pensions pour travailleurs salariés, soit au Conseil national du Travail, une formule permettant l'octroi de la pension à 64 ans, sans réduction, aux travailleurs qui ont presté une carrière de 45 ans ou ont exercé pendant une période déterminée un métier particulièrement rude et insalubre. »

La première de ces questions fut soumise à l'Office national des pensions pour travailleurs salariés.

Elle fut réglée par la loi du 27 février 1976 modifiant l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés et par l'arrêté royal du 10 mars 1976 modifiant l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés.

Quant à la seconde question, à savoir l'octroi de la pension à 64 ans, sans réduction, aux travailleurs qui ont exercé pendant une période déterminée un métier particulièrement rude et insalubre, les interlocuteurs sociaux convinrent de la porter au Conseil national du Travail, qui s'en est saisi d'initiative le 7 mai 1975.

Le Conseil chargea sa Commission des pensions de l'examen du problème.

Sur proposition de ladite Commission, le Conseil a émis le 26 mai 1976, l'avis suivant.

AVIS DU CONSEIL NATIONAL DU TRAVAIL.

I. Considérations préliminaires.

Le Conseil a constaté que la législation offre déjà une possibilité d'élaborer des modalités spéciales d'octroi de la pension pour les professions considérées comme particulièrement rudes et insalubres.

L'article 6, alinéa 1er, de l'arrêté royal n° 50, du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés donne en effet aux commissions paritaires le pouvoir de déterminer, dans certaines conditions, prévues à l'article 38 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés, les métiers particulièrement rudes et insalubres et « le cas échéant, les règles spéciales suivant lesquelles l'âge de la pension et le montant des rémunérations à prendre en considération sont déterminés pour ces métiers ».

Le Conseil a noté que jusqu'à présent, il n'a pas été fait usage de ces dispositions.

Le Conseil a d'autre part constaté que les parties signataires de l'accord national interprofessionnel 1975-1976 en incluant dans cet accord un passage relatif à l'octroi de la pension à des travailleurs ayant exercé de tels métiers, ont voulu donner corps, dans une certaine mesure aux intentions du législateur telles qu'exprimées à l'article 6 précité.

II. Méthode suivie par le conseil.

A l'aide d'une documentation assez volumineuse qu'il a rassemblée, le Conseil s'est attaché à rechercher quels éléments pourraient servir de base à l'élaboration d'un système de mise en œuvre du passage du point 7, 2, de l'accord national interprofessionnel 1975-1976, relatif aux métiers particulièrement rudes et insalubres.

A. Mogelijkheden om het probleem te benaderen.

De Raad heeft vooreerst getracht twee algemene formules uit te werken om het probleem te benaderen.

Eerste formule. — Als uitgangspunt nemen de constatering van de aantastingen — die verband houden met het begrip beroepsactiviteit — van de lichamelijke of geestelijke gaafheid van de werknemer.

Deze constatering wordt uitgedrukt in de vorm van statistieken (voor het R. I. Z. I. V. de arbeidsongevallen en de beroepsziekten) opgesteld naar beroep of beroepsgroep.

In dat perspectief, zou de oplossing erin bestaan de beroepen of sectoren te kiezen waar de risico's een te bepalen percentage bereiken.

Deze methode biedt het voordeel dat het bewijs van het ongezonde of gevaarlijke karakter wordt geleverd, doch zij houdt het gevaar in dat sommige personen ten onrechte het statuut van bijzonder ruw en ongezond beroep zouden genieten die in feite dat risico niet lopen in dezelfde mate als andere personen of het in het geheel niet lopen, wegens het feit dat de beroepen of beroepsgroepen waarvoor statistieken zijn aangelegd op tamelijk ruime criteria stoelen.

Zelfs wanneer men zou kunnen steunen op statistieken die zeer homogene groepen dekken, is het niet uitgesloten dat diezelfde statistieken aanzienlijk kunnen evolueren ingevolge wijzigingen in de fabricagemethodes of in de aanpassing van de arbeidsvoorwaarden.

Tweede formule. — Uitgaan van criteria die laten veronderstellen dat de werknemer tewerkgesteld is in een bijzonder ruw en ongezond beroep, abstractie gemaakt van de aard van de goederen en diensten die door het bedrijf worden geproduceerd.

De aan te houden criteria zouden moeten aanduiden vanaf welke drempel de werknemer in een abnormale toestand komt te staan ten aanzien van het alledaagse leven.

Zouden bij voorbeeld geacht worden te zijn tewerkgesteld in bijzonder ruwe en ongezonde beroepen :

- 1) de personen die tewerkgesteld zijn in een milieu waar het geluid x decibel overschrijdt;
- 2) de personen die blootgesteld zijn aan temperaturen die x graden overschrijden;
- 3) de personen die geconfronteerd zijn met een lichtsterkte boven de x watts;
- 4) de personen die een energie verbruiken die x cal/u overschrijden of die lasten torsen die x kilo overschrijden;
- 5) de personen die in rechtstreeks contact staan met schadelijke stoffen of die gevaar lopen daarmee in aanraking te komen;
- 6) de personen die blootgesteld zijn aan stralingen, dampen of gevaarlijke uitwasemingen;
- 7) de personen die werken uitvoeren op een bepaalde hoogte die x meter overschrijdt;
- 8) de personen die per dag een aantal voorwerpen moeten verplaatsen dat x eenheden overschrijdt.

B. Noodzaak een spoedig toepasbare regeling te vinden.

Hoewel de Raad de mening is toegedaan dat een stelsel moet worden ingevoerd dat niets aan het toeval zou overlaten, was hij toch van oordeel dat in de eerste plaats een snel toepasbare regeling moet worden uitgewerkt ten gunste van de personen die thans reeds de pensioengerechtigde leeftijd naderen; deze regeling moet terzelfdertijd de grootst mogelijke waarborg bieden voor de gepensioneerden alsmede voor de pensioenregeling.

Hij is van oordeel dat men, uitgaande van het begrip « blootgesteld zijn aan het risico voor beroepsziekte », een regeling zou kunnen uitwerken die nagenoeg onmiddellijk zou kunnen worden toegepast en die daarenboven het voordeel zou bieden een ruime scala van beroepen die als bijzonder ruw en ongezond kunnen worden beschouwd, te dekken.

III. Voorstellen van de Raad.

De Raad brengt in herinnering dat in de eerste plaats een regeling zal moeten worden uitgewerkt die toelaat in een zeer nabije toekomst, het rustpensioen, zonder vermindering, op 64 jaar toe te kennen aan de werknemers die gedurende een bepaalde periode een bijzonder ruw en ongezond beroep hebben uitgeoefend.

A. Wat de grond betreft.

Gelet op de in punt II van onderhavig advies geformuleerde beschouwingen en ten einde voornoemde doelstelling te verwezenlijken, stelt de Raad wijzigingen voor aan de wetgeving op de pensioenen, met name aan het koninklijk besluit n° 50 van 24 oktober 1967 en aan het koninklijk besluit van 21 december 1967, in de thans van kracht zijnde tekst.

A. Voies d'approche du problème posé.

Le Conseil s'est tout d'abord attaché à dégager deux voies générales d'approche du problème posé.

Première voie. — Partir de la constatation des atteintes — ayant un rapport avec la notion d'activité professionnelle — portées à l'intégrité physique ou intellectuelle des travailleurs.

Cette constatation est exprimée sous forme de statistiques (pour l'A. M. I., les accidents du travail et les maladies professionnelles) établies par professions ou groupes d'activités.

Dans cette optique, la solution consisterait à choisir les professions ou secteurs dans lesquels les risques survenus atteignent un pourcentage à fixer.

L'avantage de cette méthode réside dans le fait que la preuve de l'insalubrité ou du danger est apportée, mais elle présente le risque de faire bénéficier indûment du statut de métier particulièrement rude et insalubre certaines personnes, qui en fait ne participent pas au risque dans la même mesure que d'autres ou qui même n'y participent pas, compte-tenu du fait que les professions ou groupes d'activité pour lesquels des statistiques sont établies répondent parfois à des critères assez larges.

En outre, même dans le cas où on peut recourir à des statistiques coïncidant avec des groupes bien homogènes, il demeure qu'au cours des années, les statistiques peuvent changer considérablement par suite d'une modification des modes de fabrication ou de l'aménagement des conditions de travail.

Deuxième voie. — Partir de critères qui laissent présumer que le travailleur est occupé dans une profession particulièrement rude et insalubre, abstraction faite de la nature des biens et services produits par l'entreprise.

Les critères à choisir seraient ceux qui déterminent le seuil à partir duquel le travailleur se trouve dans une situation anormale par rapport à la vie de tous les jours.

Par exemple, seraient présumés être occupés dans des professions particulièrement rudes et insalubres :

- 1) ceux qui travaillent dans un milieu où règne un bruit supérieur à x décibels;
- 2) ceux qui sont exposés à des températures supérieures à x degrés;
- 3) ceux dont la vue est soumise à une lumière supérieure à x watts;
- 4) ceux qui dépensent une énergie supérieure à x kcal/h ou qui soulèvent des charges supérieures à x kilos;
- 5) ceux qui sont en contact direct avec des matières nocives ou qui risquent de les toucher;
- 6) ceux qui sont exposés à des radiations, à des vapeurs ou à des émanations dangereuses;
- 7) ceux qui travaillent à une hauteur supérieure à x mètres;
- 8) ceux qui effectuent par jour un nombre de déplacements d'objets supérieur à x unités.

B. Nécessité de rechercher un système rapidement applicable.

Tout en admettant qu'il est nécessaire d'envisager la création d'un système qui ne laisserait pas place à des aléas, le Conseil estime qu'il faut en premier lieu établir un système rapidement applicable en faveur des personnes qui sont déjà à l'heure actuelle relativement proches de l'âge de la pension et offrant en même temps la plus grande garantie possible aux pensionnés et au régime de pension.

Il a estimé qu'en partant de la notion d'exposition au risque de maladie professionnelle, on pouvait établir un système dont l'application ne souffrirait guère de retard et qui aurait par ailleurs le mérite de couvrir un large éventail de métiers pouvant être considérés comme particulièrement rudes et insalubres.

III. Propositions du Conseil.

Le Conseil rappelle qu'il conviendra en premier lieu de créer un système propre à permettre dans un avenir très proche l'octroi de la pension de retraite à 64 ans, sans réduction, à des travailleurs ayant exercé pendant une période déterminée un métier particulièrement rude et insalubre.

A. Quant au fond.

Compte tenu des considérations émises au point II du présent avis, le Conseil propose, afin de réaliser cet objectif, des modifications à la législation des pensions, à savoir à l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967 et à l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précités dans le texte actuellement en vigueur.

1. De Raad stelt voor in artikel 6 van het koninklijk besluit n° 50 een vierde lid in te voegen dat als volgt zou luiden :

« Onverminderd lid 1 en 3 van dit artikel wordt het rustpensioen zonder vermindering wegens vervroeging toegekend aan de gerechtigde die de leeftijd van 64 jaar heeft bereikt en die het bewijs levert dat hij op gewoontelijke en hoofdzakelijke wijze een bijzonder ruw en ongezond beroep heeft uitgeoefend, hetzij gedurende vijf jaren binnen de periode van vijftien jaar die de eerste dag van de maand volgend op zijn 64ste verjaardag voorafgaat, hetzij gedurende twaalf willekeurige jaren van zijn loopbaan.

Voor de toepassing van het voorgaande lid bepaalt de Koning wat dient te worden verstaan onder de uitoefening van een bijzonder ruw en ongezond beroep, alsmede de wijze, waarop het bewijs van dergelijke tewerkstelling kan worden geleverd ».

2. Met betrekking tot de toepassingsmodaliteiten stelt de Raad voor in het koninklijk besluit van 21 december 1967 een artikel 29ter in te voegen, dat als volgt zou luiden :

« § 1. Met het oog op de toepassing van artikel 6, 4e lid van het koninklijk besluit n° 50 van 24 oktober 1967 wordt geacht een bijzonder ruw en ongezond beroep te hebben uitgeoefend de werknemer die rechtstreeks aan het risico voor beroepsziekte blootgesteld is geweest ingevolge zijn tewerkstelling in één van de bedrijfstakken, beroepen of categorieën van ondernemingen, die bedoeld zijn in het koninklijk besluit van 11 juli 1969 tot vaststelling van de lijst van de bedrijfstakken, beroepen of categorieën van ondernemingen, waarin de door een beroepsziekte getroffen vermoed wordt aan het risico van deze ziekte blootgesteld geweest te zijn, of die, wat de periode vóór 1 juli 1969 betreft, zouden bedoeld geweest zijn in dit koninklijk besluit, indien het van toepassing was geweest.

§ 2. Het bewijs van de onder § 1 bedoelde tewerkstelling wordt geleverd door overlegging van een getuigschrift van de werkgever en, bij ontstentenis daarvan, door elk rechtsmiddel.

§ 3. Onverminderd § 2 moet de werknemer, voor jaren gelegen na 31 december 1968, het bewijs leveren dat hij onderworpen was aan het in het algemeen reglement inzake arbeidsbescherming voorziene geneeskundig toezicht.

Het bewijs daarvan zal worden geleverd :

— door overlegging van een getuigschrift van de bedrijfsgeneeskundige of interbedrijfsgeneeskundige dienst, waarvan de werkgever zich de medewerking heeft verzekerd;

— door overlegging van een getuigschrift van de werkgever, indien deze de werknemer niet aan het geneeskundig toezicht heeft onderworpen of indien de werkgever zich nog niet de medewerking van een arbeidsgeneeskundige dienst had verzekerd;

— door elk rechtsmiddel, indien voornoemde getuigschriften niet kunnen worden overlegd ».

B. Met betrekking tot de datum van inwerkingtreding.

De Raad is van oordeel dat deze regeling van kracht zou moeten worden op dezelfde datum als de bepalingen die werden getroffen ter toekenning van het rustpensioen, zonder vermindering, op 64 jaar voor de werknemers die op die leeftijd het bewijs hebben geleverd van een gewoontelijke en hoofdzakelijke tewerkstelling gedurende ten minste 45 jaar, met name op 1 juli 1975.

Bovendien zou in het voorontwerp van wet tot invoering van het voorgestelde artikel 6, lid 4 van het koninklijk besluit n° 50 een afzonderlijk artikel moeten worden opgenomen dat, in overeenstemming met artikel 15 van de wet van 27 februari 1976, *mutatis mutandis* als volgt zou kunnen luiden :

« § 1. De bepalingen van artikel van deze wet worden door de Rijksdienst voor werknemerspensioenen ambtshalve toegepast op de personen waarvan de rechten op het pensioen nog niet het voorwerp waren van een administratieve beslissing op de datum van inwerkingtreding van deze wet.

§ 2. De werknemer die ten vroegste van 1 januari 1975 af op 64-jarige leeftijd een wegens vervroegde ingenottreding verminderd rustpensioen geniet en die volgens de overeenkomstig artikel ... van deze wet vastgestelde toepassingsmodaliteiten het bewijs levert van de bij dit artikel vereiste tewerkstelling kan de toekenning van een niet verminderd rustpensioen overeenkomstig genoemd artikel bekomen, mits hij daartoe een aanvraag indient volgens de in hoofdstuk II van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers voorgeschreven vormen. »

1. Le Conseil propose que dans l'article 6 de l'arrêté royal n° 50 soit introduit un quatrième alinéa libellé comme suit :

« Sans préjudice des alinéas 1er et 3 de cet article, la pension de retraite est accordée sans réduction pour anticipation, au bénéficiaire qui a atteint l'âge de 64 ans et qui apporte la preuve qu'il a été occupé habituellement et en ordre principal dans un métier particulièrement rude et insalubre, soit pendant cinq années situées dans la période de quinze ans précédant le premier jour du mois suivant son 64me anniversaire, soit pendant douze années situées à un endroit quelconque de sa carrière.

Pour l'application de l'alinéa précédent, le Roi arrête ce que l'on entend par l'exercice d'un métier particulièrement rude et insalubre, ainsi que les modes de preuve d'une telle occupation. »

2. En ce qui concerne les modalités d'application, le Conseil propose d'insérer dans l'arrêté royal du 21 décembre 1967 un article 29ter libellé comme suit :

« § 1. En vue de l'application de l'article 6, 4me alinéa de l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967, est considéré comme ayant exercé un métier particulièrement rude et insalubre, le travailleur qui a été exposé directement au risque de maladie professionnelle, du fait de son occupation dans l'une des industries, professions ou catégories d'entreprises visées par l'arrêté royal du 11 juillet 1969 fixant la liste des industries, professions ou catégories d'entreprises où la victime d'une maladie professionnelle est présumée avoir été exposée au risque de cette maladie ou qui, en ce qui concerne la période antérieure au 1er juillet 1969, auraient été visées par cet arrêté royal s'il avait été en vigueur.

§ 2. La preuve de l'occupation visée au § 1 est fournie par une attestation de l'employeur, et à défaut de celle-ci, par toute voie de droit.

§ 3. Sans préjudice du § 2 ci-dessus, le travailleur doit, pour les années de sa carrière postérieures au 31 décembre 1968, apporter la preuve qu'il était soumis à la surveillance médicale prévue par le Règlement général pour la protection du travail.

La preuve en sera fournie :

— par une attestation du service médical de l'entreprise ou du service médical interentreprises dont l'employeur s'est assuré la collaboration;

— par une attestation de l'employeur, si ce dernier n'a pas encore soumis le travailleur à la surveillance médicale ou si l'employeur ne s'est pas encore assuré la collaboration d'un service médical du travail;

— par toute voie de droit si les attestations qui précèdent ne peuvent être fournies. »

B. Quant à la date d'entrée en vigueur.

Le Conseil est d'avis que la date d'entrée en vigueur devrait être la même que pour les dispositions prises en vue de l'octroi, à 64 ans sans réduction, de la pension de retraite, aux travailleurs qui à cet âge ont prouvé une occupation habituelle et en ordre principal pendant au moins 45 ans, à savoir le 1er juillet 1975.

En outre, il faudrait reprendre dans l'avant-projet de loi visant à insérer l'article 6, alinéa 4, de l'arrêté royal n° 50, un article qui, conformément à l'article 15 de la loi du 27 février 1976, pourrait *mutatis mutandis*, être libellé comme suit :

« § 1. Les dispositions de l'article ... de la présente loi sont appliquées d'office par l'Office national des pensions pour travailleurs salariés aux personnes dont les droits à la pension n'ont pas encore fait l'objet d'une décision administrative à la date d'entrée en vigueur de la présente loi.

§ 2. Le travailleur salarié qui au plus tôt à partir du 1er janvier 1975 et à l'âge de 64 ans, bénéficie d'une pension de retraite anticipée réduite et qui, conformément aux modalités d'application de l'article ... de la présente loi, prouve une occupation dans un métier rude et insalubre, peut obtenir l'attribution d'une pension de retraite non réduite, conformément à l'article précité, à condition qu'il introduise à cet effet une demande dans les formes prévues au chapitre II de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés. »

Indien de aanvraag werd ingediend vóór 31 december 1976, heeft zij uitwerking op de initiële ingangsdatum van het rustpensioen, zonder evenwel verder in de tijd te kunnen teruggaan dan 1 juli 1975.

De aanvragen, die na 31 december 1976 worden ingediend, zullen uitwerking hebben op de eerste dag van de maand die op de indiening volgt.

IV. Verdere werkzaamheden van de Raad.

De Raad merkt op dat de onder punt III, geformuleerde voorstellen ten doel hebben een zo spoedig mogelijke tenuitvoerlegging van het nationaal interprofessioneel akkoord te waarborgen.

Hij merkt op dat het, gelet op de ontwikkeling van de technieken ter bescherming van de werknemers, nodig blijkt een regeling uit te werken waarbij voor de jaren van de loopbaan die nog volgen rekening zou worden gehouden met de ontwikkeling van die technieken.

Si la demande a été introduite avant le 31 décembre 1976, elle produit ses effets à la date initiale d'entrée en vigueur de la pension de retraite, sans pouvoir toutefois remonter au-delà du 1er juillet 1975.

Les demandes introduites ultérieurement produisent leurs effets le premier jour du mois suivant.

IV. Travaux ultérieurs du conseil.

Le Conseil souligne que les propositions émises au point III ont pour but d'assurer dans les meilleurs délais une exécution de l'accord national interprofessionnel.

Il souligne que compte-tenu de l'évolution des techniques de protection des travailleurs, il s'avère nécessaire de créer un système qui, pour les années de la carrière à venir, tiendrait compte nécessairement de l'évolution de ces techniques.